

Λέανδρου Παλαμά, τοῦ Βουτιερῖδη καὶ τῶν ἄλλων ποῦ κατέχουσι μιὰ κάπια θέσι, σήμερα στὰ γράμματα κ' ἔχουσι γράψει στίχους καλύτερους ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ Πολέμη. Μὰ ἴσως καὶ γι' αὐτὸ νὰ ἐξοριστήκαν ἀπὸ τὸν Παράδεισον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκδοτικῆς Ἑταιρίας.

ΔΟΓΑΚΙΑ

Ἀφιερωμένα τοῦ ΨΥΧΑΡΗ

1.

ΞΕΝΤΕΜΕΝΟΙ.

Γοργοκυλοῖν ἀκούρατα τῆς θάλασσης τὰ κύματα νὰ φέρουν σ' ἄφριστοις σπειρῆς κορυφὰ γλυκομηνήματα. Νὰ τόχουν σ' ὄχτους ἄγνωστους κ' ἄγνωστα ἀκρο γιάλια

Σειρήνες γλυκομίλιτες, ποῦ μὲ τὰ παρακάλια καὶ τίς γητεῖες τοὺς ξεπλοιοῦν τὰ ταξιδιάρικα παιδιά, ποῦ δὲ μποροῦν νὰ τὰ φτωχὰ νὰ βροῦν πατρίδας ἀγκυλιά.

2.

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ.

Ἀργοδιαβόινουν οἱ Σιγμῆς κ' οἱ ξελοιάστρες Ὄρες πότε μπουνάσας φέρονται, πότε βροίτες κ' ἀμπόρες κ' ἐγὼ σ' ἀγάπης πέλγα μ' ἄσβεστη δίψα ἐνὸς φιλοῦ προσμένο τὸ κελᾶδμα ἐνὸς ἀλαργινοῦ πουλιοῦ.

3.

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ.

Κρυφαναθεύει σιγαλά μὲσ' ἀπ' τοῦ νοῦ τὰ βύθη κάποια γητεῦτρα θύμησι σὰ μᾶμης παραμῦθι. Καὶ ξαναβλέπεις σίης φωτῆς τὸ φῶς, σιμὰ στὸ ντζάμι Παλάτια καὶ Πεντάμορφες, ποῦ διαφανεύουν δρόκοι. Καὶ ξαναφτάνεις σὲ πηγῆς μ' ἀθάνατα νερά καὶ μιὰ σιγμούλα σὲ μεθ' αἰδιότητη χαρά.

4.

ΗΛΘΟΝΙΚΗ ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ.

Γελοῦν τῆς Γῆς οἱ ἀγκυλιῆς καὶ τ' Ὀυρονοῦ τὰ δώματα κ' ἀγάλλονται τὰ Σύμπαντα μὲς στῶν ἀνθῶν τὰ ρύματα.

οδρόμιον στὸ λιμάνι καὶ σκύφτουσι καὶ περιμέουσι τὸ βράδι ποῦ θῆρθε νὰ τοὺς πᾶρει καὶ νὰ οὐς πᾶει—δὲν ξέρουσι κ' αὐτοὶ ποῦ.

Μὲ τὸ κεφάλι στὰ χέρια συλλογιζότανε—κ' οἱ περσινῆς τοῦ χαρῆς τοῦ γενήκανε πικρῆς κ' αὐτὲς γιὰτὶ περάσανε πέφτανε ἀπάνω του καὶ τόνε σποῦσαν.

(—Τέτοια ὦρα σπιτί μου—ὦ! τὸ μικρὸ-μικρὸ, τὸ ἀπάνεμο κ' ἀσάλευτο σπιτί τοῦ πκτήρα!—τέτοια ὦρα ἀπόψε ἡ ἀδερφή μου ἡ Λιλίκα κ' ὁ πατέρας μου θὰ γυρίζουν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ θὰ κρατοῦν ἀναμένα τὰ κεριὰ τῆς Ἀνάστασης. Ἡ μητέρα μου θάμεινε νὰ ἐτοιμάσει τὸ τραπέζι καὶ νὰ τοὺς περιμένει. Πόσο θὰ μοσχοβολᾷ τὴν ὦρα τοῦτη τὸ σπιτί ὅλο ἀπὸ τὸ λιθάνι καὶ τὰ γλυκύματα τῆς Λαμπρῆς! Πόσο ἡ ἀνάμνησις ἡ δική μου θὰ γεμίζει ἀπόψε ὅλο τὸ πατρικὸ σπιτί! Ἡ μαμά μου θὰ λέει:—Πῶς θὰ περᾶ, Θεέ μου, τὸ παιδάκι μου στὴ μαύρη ξενιτειά! καὶ θ' ἀνεβρίνει στὸ εἰκονοστάσι καὶ θὰ σκύφει καὶ θὰ ρωτᾷ καὶ θὰ θερμοπααρακαλιέται...)

Τὰ μάτια τοῦ Ὁρέστη βουρκώσανε. Δὲν ἔκουσε πιά τὴ βοή τοῦ Παρισίου τριγύρω του, δὲν ἔκουσε πιά τὰ ξεκαρδίσματα καὶ τίς ψιλῆς φωνῆς τῶν γυ-

Τρισάγιο φέλει μυστικὸ δροσόβρεχτος δ κόσμος. Ὁργιάζει ὁ κρῖνος, ἡ μυρτιά, τὸ ρόδο, ἡ δάφνη, ὁ δούσμος.

Σὰ μουσικῆς ἀνήκουστες λαλοῦνε κοριτσιῶν καρδιῆς ποθώντας χάδια ἀτέλειωτα μὲς σ' ἀξημέρωτες νυχτεῖς.

5.

ΑΚΟΜΑ.

Ἀκόμα δὲ γητεύθηκε μὲ τὰ δροθρινὰ τραγούδια μου καὶ δὲ μυρσίστηκε ποτὲ τὰ νύκκοφρα λουλούδια μου. Ἀκόμα δὲν ἀγνάντευε τοῦ νοῦ μου κάποια κάλλιη καὶ δὲν κοιμήθηκε γυρτὴ στὴν ὄρφανή μου ἀγκάλη. Κι οὔτε κρυφότερεσε ποτὲ στὴν ἔρημ μου φωλιά νὰ διώξῃ τῆς ἐρήμιας μου τὸ φάσμα μὲ φιλιά. . .

Καστελλόριζο.

MIX. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΝΗ

A'.

Μαρθωνῆσι, 4 τοῦ Νοέβρη 1909.

Μιὰ καὶ μ' ἔριξε μιὰ κάπια φουρτούνα σὲ τοὺς δῶ τοὺς βράχους κ' ἔχω ἄθελα εὐκαιρία, ἄς θυμηθῶ περασμένους καιροὺς—εἶπα μέσα μου—κ' ἄς ρίξω στὸ χαρτί κάμποσα ἀπ' ὅσα μοῦ χτύπησαν στὸ μάτι καὶ στὸ νοῦ μπροστὰ στὴν τάχα παραγκωτισμένη αὐτὴ ἀλλὰ μεγαλοθέατη ἐπαρχία καὶ στὴν παραγνωρισμένη ἀπὸ προκατάληψη φύση τῆς, ἀληθινῆ, ὅμως, Ἑλλάδα ἀκόμα—γιὰ πόσον καιρὸ;—καὶ ἄς τὰ στείλω στὸν καλὸ Νουμά ποῦ δὲν παρασύρθηκε ἀκόμα ὀδύτελα ἀπὸ τὴν ἀνόρθωσι καὶ μπορεῖ νὰ βᾶν στίς στήλες του καὶ κάτι τι ἄλλο ὅζω ἀπὸ τὴν πολιτικὴ καὶ τὸ νομοκλώσισμα, νὰ τὰ ρίξῃ σὲ κωμικὰ γωνιά του, ἂν τὰ θεωρῆ ἄξια.

* * *

Γράφω ἐτοῦτο τὸ πρῶτο μου γράμμα ἀπὸ τὸ «Γύθειον», ὅπως ἄλλαξε τὸνομά του στὴν ἐπίσημη γλῶσσα τῆς Πολιτείας τὸ χτεσινὸ Μαρθωνῆσι, καθὼς ἐλέγονταν ἕως τίς προάλλες διοικητικίμο ἀπὸ τὸ μπροστινὸ του καὶ κοντινὸ νησί, τὴν ἀρχαία «Κρανάη», ὅπως ἐλέγονταν Τσίμοβκ καὶ ἡ σημερινὴ Ἀρεόπολις, Σκαρδαμούλα ἢ Καρδαμύλη καὶ ἄλλα

ἄλλωδ, μασκαρεμένκ καὶ ἀγνώριστκ χωριὰ ἀπὸ τὴν παλιὰ ἀρχαιοπρεπῆ κλασικὴ μανία τῶν δικαστῶν νομοθετῶν καὶ κυβερνητῶ μας. Ὁ! καημένε Παυτανία! καλλίτερα μῆθελες βρεθεῖ μὲ τὸ κκκὸ ποῦ μᾶς ἔκαμες νὰ μὴ γνωρίζουμε πλιά τὰ χωριὰ μας, τὰ σπιτία μας καὶ τ' ἀμπελοχώραφά μας. Ἀράδιασες ἔνκ σωρὸ ὀνόματα στὰ «Ἀρκαδικὰ», τὰ «Ἡλιακὰ» καὶ τὰ «Λακωνικὰ» σου, καὶ ὅ,τι βρήκανε μπροστὰ τοὺς οἱ δικαστῶν καὶ κυβερνητῆς μας ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἀπὸ τὰ κεφάλαια αὐτὰ τοῦ ἀθάνατου βιβλίου σου, τὸ παίρνουσι καὶ τὸ κολλᾶνε στὰ κουτουροῦ, ἀδιάρρο κ' ἂν ταϊριζῆ, ἀδιάρρο ἂν τὸ ἀρχαῖο χωριὸ ἢ ἡ πολιτεία ποῦ σεργιανισε ἔαρχαῖος περικλητῆς εἶτανε κοντὰ κάνε στὸ σημερινὸ χωριὸ ἢ τὴ σημερινὴ Πολιτεία, ἀδ ἄφορο ἂν ὁ λάφυργας τοῦ σημερινοῦ Ρωμιοῦ μπορεῖ νὰ τὸ προφέρῃ καν. Ἀχ! οἱ δυστυχησμένοι δῆμοι καὶ οἱ δημότες τοὺς τί κκκὸ πάθανε μὲ τ' ἀρχαία αὐτὰ ὀνόματα. Μερικοὺς ἀπὸ αὐτοὺς καὶ στὰ ὑστερνὰ, χτῆς ἀκόμα, θελήσανε νὰ τοὺς ἐξευγενίσουν, νὰ τοὺς ἀλλάξουν τὸ κακόζηλο καὶ κακόζηλο τάχα ὀνομά τοὺς καὶ τοὺς ἀλλάξαν τὴν πίστη καὶ τὴ γνωριμιά. Μοῦ ἔτυχε, καὶ τὸ παιδί τοῦ ξενοδοχείου, ποῦ κατέβηκα προχτῆς, καὶ ἡ δούλα ποῦ μὲ ὑπερετεῖ νὰ εἶναι ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριὸ Κότρωνα,—σοῦτ! μὴν τὸ μάθει, οἱ δασκῶν πῶς κ' αὐτὸ εἶναι ἀθάφτιστο καὶ τὸ βαφτίσουν πιά ἑλληνικὸ!—τοὺς ἀρωτάω ποῦ εἶναι αὐτὸ τὸ χωριὸ, σὲ ποῖο δῆμο πέφτει. Στόπ! Ἀρχισαν: Τεθρόνης ὀνεκς, Τεχρόνης ἢ ἄλλη κατακάβα.

— Βρε δὲν ἔχει κανένα ἄλλο ὄνομα ὁ τόπος σας; τοὺς λέω.

— Κολοκῦθι, κύριε, μοῦ ἀπαντᾶνε.

— Πῶ! πῶ! Κολοκῦθι, δῆμος Κολοκῦθίου! ντροπῆς! Καλὰ ἔκαμν οἱ λογιώτατοι καὶ σᾶς τὸν ἔκαμν δῆμο «Τευθρόνης» κ' ἔς μὴν μπορεῖτε νὰ τὸν πᾶτε! φτάνει ποῦ εἶναι ἀρχαῖο ἑλληνικὸ. Πῶς ἄρρησαν τὸ δόστυχο τὸν Κολοκοτρώνη Ρωμιὸ μὲ τὸ ντροπιασμένο(;) ὄνομά του καὶ δὲν τὸν βάρφτισαν ἀρχαῖο Ἑλλῆνα «Πρωκτόλιθον» π. χ. Κακόζηλο, κακόζηλο δὲν εἶναι κ' αὐτὸ τὸ ὄνομα;

Γυρίζω πίσω στὸ Μαρθωνῆσι μου.

Ἀλήθεια ὅτι κάπου ἐδῶ κοντὰ, τρία ἕως τέσσαρα χιλιόμετρα, δύο σταδίους, ὅπως ἀναφέρει ὁ Παυσανίας, βρισκόνταν τὸ ἀρχαῖο Γύθειο, σὲ μιὰ θέσι πολὺ πολὺ καλλίτερη ἀπὸ ἐκείνη ποῦ εἶναι χτισμένη ἢ σημερινὴ πόλη, ὅπως θὰ ἰδοῦμε παρακάτω,

Τὰ χεῖλια τοῦ Χριστοῦ τ' ἀναμικὰ, τὰ μπλαθισμένα, ἀνοικοκλαίσανε. Τί τοῦ εἶπε; Τί τοῦ εἶπε; Τίντωσε τ' αὐτὶ τοῦ μὰ δὲν μπόρεσε ν' ἀκούσει. Ἐνοίωσι μόνο πῶς μίλησε ἀρχαῖα, ἀπαλά, κουρ-κονίωσι Πῶς πέφτανε τὰ λόγια του! Τὰ λόγια του πέφτανε σὰν τὰ μεγάλα, τὰ ζεστὰ δάκρυα. (Ποῖός ἔρει, ἔτσι θὰ κλαῖνε τ' ἀποξημερώματα ὅταν κοιμῶνται ὅλοι οἱ συγγενεῖς, οἱ νεκρικῆς λαμπάδες μπροστὰ στὰ ἐμνοστα κορμιά μὲ τὰ κλεισμένα μάτια...)

— Ὁχι! ὄχι! μὴ φεύγεις! Φώναξε πάλι ὁ Ὁρέστης (τί ὄνειρο βερί, Θεέ μου!) καὶ σύρθηκε σὰ γόνάτῃ του κ' ἔπλωσε τὰ χεῖρα του ἐκτετυτικά.

Μεῖνε! μεῖνε! Ἡ κλοσὴν εἶναι τὸ μελαψὸ, τὸ νόστιμο ψωμί ποῦ θέρπει. Τὰ ἄλλα, ἡ ἄμορφια κ' ἡ ἀλήθεια εἶναι προσφάτ μόνον καὶ πολυτελετα στὴ ζωὴ. Μὴ φεύγεις! Κλαῖς; Γιατὶ κλαῖς; Μὴ φεύγεις!

— Σηκωθεῖτε! σηκωθεῖτε! θὰ κρυώσετε! Φώναξε στὸν Ὁρέστη ἕνας ἀστρυφύλακας καὶ τόνε σειοῦσε μὲ τὸ χεῖρι. Ὁ Ὁρέστης ἄνοιξε τὰ μάτια του σαστισμένος. Κοντεῖνανε πιά τ' ἀποξημερώματα. Γύρω του γυναῖκες ἀπὸ κείνες ποῦ ποτὲ τοὺς

νικῶν καὶ τίς βραβεῖς μυρωδιῆς ποῦ περνούσανε μπροστὰ του. Ἄκουσε μόνον νὰ γλυκολαλοῦνε μέσα του οἱ καμπάνες τῆς Ἀνάστασης, ποῦ γεμίζανε τὸν ἀλαργινὸν ἄερα τῆς γλυκειῆς Πατρίδας.

Ἔβτανε ὄνειρο; Μὴν ἀποκοιμηθῆκε ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὴ σκεπὴ τῆς πόρτας;

Ὁ Χριστός, νά, ἐκεῖ, σκυφτοσερνότανε μίσκ στ' ἀκάθαρτα πλήθη, ἀσπρομάλλης κ' ἀποσταμῆνος, μὲ πληγωμένα τὰ πόδια, τὰ χεῖρα, τὴν καρδιά. Σκυφτοσερνότανε στοὺς δρόμους μὲσκα στὶς βροχῆς καὶ στὶς λάσπες, γέρος κ' ἀνήμπορος.

— Κύριε! Κύριε! ποῦ πᾶς;

Φώναξε ὁ Ὁρέστης κ' ἔπεσε πιστομα κάτω, θέλοντας ν' ἀνασηκωθεῖ καὶ νὰ γονατίσει. Ὁ Χριστὸς κοντοστάθηκε καὶ τὸν εἶδε. Ἡ ψυχὴ του εἶτανε περίλυπη μέχρι θανάτου. Τὰ δάχτυλά του τρέμανε ἀπὸ τὰ γερᾶτα κ' ἀπὸ τὴν ἀδυνατία κ' οἱ ἀπαλάμες τῶν χεριῶν του φέγγανε.

— Κύριε μεῖνε μαζί μου! Μεῖνε μαζί μας, μὴ φεύγεις! Συχώρησέ με! Ὅ,τι κ' ἂν λέμε, ὅ,τι κ' ἂν κάνουμε, ὅσο κ' ἂν σὲ σταυρώνουμε, αἰῶνια θ' ἀνσταίνεσαι Σὺ γιὰτὶ ἤπιαμε τὸ αἷμα σου καὶ φάγαμε τὴ σάρκα σου καὶ θέμε δὲ θέμε κυκλοφορεῖς ἀθάνατος μέσα στὸ αἷμα μας.